

कृषि, उद्योग, पर्यटन र पूर्वाधार, खैरहनी नगर विकासको मुल आधार

खैरहनी नगरपालिकाको नगरसभाको

१९ औं अधिवेशनमा नगर उपप्रमुख श्री कविता उप्रेतीले प्रस्तुत
गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०८३।८४ को

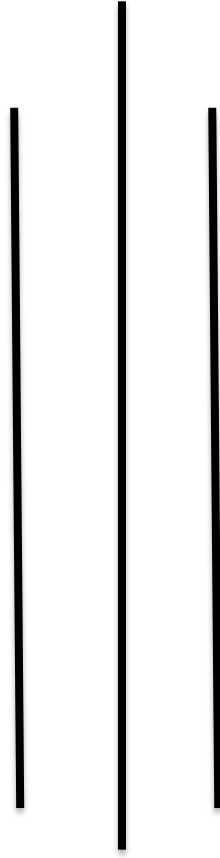
बजेट वक्तव्य

“कृषि, उद्योग, पर्यटन र पूर्वाधार, खैरहनी नगर विकासको मूल आधार”

खैरहनी नगरपालिकाको नगरसभाको

१९ औं अधिवेशनमा नगर उपप्रमुख श्री कविता उप्रेतिले प्रस्तुत गर्नुभएको
आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम

खैरहनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
खैरहनी, चितवन

गरिमामय नगर सभाका सभाध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरसभा सदस्यज्यूहरू, कर्मचारी साथीहरू, सञ्चारकर्मी मित्रहरूमा मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट तथा खैरहनी नगरपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक स्वागत अभिवादन व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

१. खैरहनी नगरपालिकाको गरिमामय नगरसभाको १९औं अधिवेशनमा नगरपालिकाको उपप्रमुखको रूपमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को राजश्व, आय र व्यय अनुमानसहितको बजेट वक्तव्य प्रस्तुत गर्न पाउँदा आफूलाई गौरवान्वित महशुस गरेकोछु ।
२. नेपालको लोकतान्त्रिक आन्दोलन, सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापनाको लागि समेत गत वर्ष भदौ महिनामा भएको युवा पुस्ताहरूको आन्दोलन लगायत विभिन्न कालखण्डमा प्रजातन्त्र, नागरिक स्वतन्त्रता, जनजिविकाका सबालमा भएका आन्दोलनहरूमा सहादत प्राप्त गर्नुहुने सबै ज्ञात अज्ञात सहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु ।
३. २०८२ साल भदौ २३ र २४ गते न्याय र रूपान्तरणका लागि भएको 'जेनजी आन्दोलन'का सहिदहरूको सपना र प्राप्त

उपलब्धिलाई संस्थागत गर्न हामी प्रतिवद्ध छौं। मुलुकलाई यहाँसम्म ल्याइपुऱ्याउने ऐतिहासिक आन्दोलनहरूको नेतृत्वकर्ता र लोकतन्त्रका अग्रजहरू प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु।

४. खैरहनी नगरपालिकाको स्थापना र संस्थागत सुदृढीकरणको लागि योगदान गर्ने सबैलाई नगरपालिकाको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।
५. नागरिकका बहुआयामिक विकासका आवश्यकता र आकांक्षाहरूलाई सम्बोधन गर्दै उपलब्ध स्रोत र साधनको दिगो एवं सन्तुलित उपयोगमार्फत विकास प्रक्रियालाई गति दिनु आजको मुख्य आवश्यकता हो।
६. आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक बजेट आर्थिक क्षेत्रमा विद्यमान चुनौतीहरूको दृढतापूर्वक सामना गर्ने र उपलब्ध अवसरहरूको कुशल उपयोग गर्ने दिशामा केन्द्रित रहनेछ।
७. नगरपालिकाको बजेटको ठूलो हिस्सा सङ्घीय र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानमा आधारित रहेको परिप्रेक्ष्यमा, आगामी आर्थिक वर्षका लागि प्राप्त बजेट सीमा कटौती भई

अनुदानको आकार खुम्चिएकाले बजेट तर्जुमामा केही जटिलता अवश्य थपिएको छ।

८. उपलब्ध सीमित स्रोत र साधनको अधिकतम एवं विवेकपूर्ण उपयोग गरी सम्पूर्ण नगरवासीको जीवन सहज बनाउने, उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने, रोजगारी तथा स्वरोजगारका नवीन अवसरहरू सिर्जना गर्ने र शिथिल आर्थिक अवस्थाको पुनरुत्थान गर्दै समृद्धिको यात्रालाई निरन्तरता दिने सङ्कल्पका साथ यो बजेट तर्जुमा गरिएको छ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को आय र व्ययको प्रस्तावित बजेट तयार गर्दा लिइएका आधारहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

९. यो बजेट निर्माण गर्दा नेपालको संविधान तथा नेपालको संविधानका अनुसूची ८ र ९ ले निर्दिष्ट गरेका स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारहरू, मौलिक हकहरू, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरू, संघीय सरकारले अङ्गीकार गरेको सोह्रौं आवधिक योजनाले निर्धारण गरेको लक्ष्य र नीतिहरू, दिगो विकासका लक्ष्यहरू, नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रम,

बागमती प्रदेश सरकारको दोश्रो आवधिक योजना, बागमती प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रम, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ का विभिन्न प्रावधानहरू, स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८, संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्ग निर्देशनहरू, माननीय सांसदज्यूहरू, विभिन्न राजनीतिक दलहरू तथा सर्वसाधारणबाट प्राप्त सुझावहरू, विगत वर्षहरूमा सम्पन्न भएका नगर सभाहरूबाट पारित भएका निर्णयहरू, स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति तथा विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त राय सल्लाह र सुझावहरू, खैरहनी नगरपालिकाको आर्थिक सर्वेक्षण, २०८२/८३, महालेखा परीक्षकको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन, लैङ्गीक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण लगायत विभिन्न प्रतिवेदनमा प्राप्त सुझावहरूलाई आधार लिइएको छ ।

सभाअध्यक्षज्यू,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेटका ५ उद्देश्य तथा ५ प्राथमिकता ५ रणनीति र रूपान्तरणका क्षेत्रहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१०. आगामी आर्थिक वर्षको बजेटका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- क. उपलब्ध स्रोत, साधन, अवसर र क्षमताको विवेकपूर्ण परिचालन गरी गुणस्तरीय, वातावरण-मैत्री, दिगो र तीव्रतर पूर्वाधार विकास गर्ने।
- ख. सूचना प्रविधिको उच्चतम उपयोगमार्फत रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्दै आर्थिक, सामाजिक एवं लैङ्गिक असमानता र गरिबी न्यूनीकरण गर्ने।
- ग. सामाजिक-आर्थिक रूपान्तरण र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन पद्धतिको अवलम्बनमार्फत स्थानीय अर्थतन्त्रलाई उत्थानशील, समुन्नत र स्वाधीन बनाउने।
- घ. चक्रिय र हरित अर्थतन्त्रमा आधारित जीवन पद्धतिलाई प्रोत्साहन गर्दै संरचनागत सुधार र बहुक्षेत्रीय सहकार्यमार्फत विपद् व्यवस्थापनलाई वस्तुनिष्ठ एवं प्रभावकारी बनाउने।
- ङ. आधुनिक प्रविधिको सदुपयोग गर्दै सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई नागरिकको अपेक्षा अनुरूप सहज, सुलभ र गुणस्तरीय बनाउने

तथा पारदर्शिता र जवाफदेहिताका औजारहरूको प्रभावकारी प्रयोग गरी नगरवासीलाई सुशासनको सुखानुभूति प्रदान गर्ने ।

११. आगामी आर्थिक वर्षको बजेटका ५ मुख्य प्राथमिकताहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

क. पूर्वाधार निर्माण, कृषिको आधुनिकीकरण, सूचना प्रविधि, पर्यटन तथा उद्यमशीलताको विकास,

ख. स्थानीय स्तरमा स्वरोजगार र रोजगारी सिर्जना केन्द्रित कार्यक्रमहरूको प्रवर्द्धन,

ग. शिक्षा, स्वास्थ्य, पोषण, खानेपानी तथा सरसफाई लगायतका सामाजिक क्षेत्रको गुणात्मक विकास,

घ. बहुक्षेत्रीय सहकार्य, सार्वजनिक जवाफदेहिता र समन्वयका माध्यमबाट सुशासन प्रवर्द्धन,

ड. विपद्जन्य जोखिम न्यूनीकरण, जलवायु उत्थानशीलता तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा नवप्रवर्तन र सुधार ।

१२. बजेटको सबल कार्यान्वयनको लागि निरन्तर संस्थागत क्षमता विकास, संरचनागत र प्रणालीगत सुधार, बहुक्षेत्र सहकार्य र समन्वय, नागरिक संलग्नतमा सार्वजनिक नीतिको

सह-निर्माण र सेवाको सह-उत्पादन गरी मुख्य ५ रणनीतिको अबलम्बन गरीने छ ।

१३. पूर्वाधार विकासँगै गुणस्तरीय शिक्षा र स्वास्थ्यमा पहुँच, कृषि तथा पशुपालनको प्रवर्धन र उद्यमशीलता विकास, पर्यटन प्रवर्द्धन, नवीन प्रविधिको उपयोगसँगै रोजगारी सिर्जनालाई खैरहनी नगरपालिकाको सर्वाङ्गिक विकासको रूपान्तरणकारी क्षेत्रका रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म खैरहनी नगरपालिकाको चालु आर्थिक वर्ष २०८२।८३ को जेठ मसान्त सम्म प्राप्त मुख्य मुख्य उपलब्धी प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१४. कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरण र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि चालू आर्थिक वर्षमा ४६.५ हेक्टर थप कृषि जमिनमा सिँचाई सुविधा विस्तार गरिएको छ । स्थानीय किसानहरूलाई लक्षित गरी ३२ हजार किलोभन्दा बढी उन्नत धानको बीउ वितरण गरिनुका साथै मकै उत्पादन प्रवर्द्धनका लागि विशेष मकै पकेट कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

१५. दिगो कृषि र पर्यावरण संरक्षणका लागि ३५ मेट्रिक टन कम्पोष्ट मल उत्पादन गर्ने उद्देश्यले स्थानीय सामुदायिक वनहरूसँग रणनीतिक सहकार्य सुरु गरिएको छ। साथै, दुग्ध व्यवसायलाई प्रोत्साहन गर्न नगरभित्रका २१ वटा दुग्ध सहकारी संस्थाहरूमार्फत कुल रू. १ करोड ६६ लाख ९८ हजार अनुदान रकम सिधै कृषकहरूमाझ वितरण गरिएको छ।

१६. पशुस्वास्थ्य सुरक्षा र महामारी नियन्त्रणका लागि ७० हजारभन्दा बढी पशु-चौपायालाई खोरेत, चरचरेजस्ता विभिन्न सङ्क्रामक रोग विरुद्धको खोप सेवा प्रदान गरिएको छ। यसका साथै खैरहनी नगरपालिका वडा नंबर ६ मा नयाँ पशु उपचार कक्ष स्थापना गरिएको छ भने पशुको नश्ल सुधार गरी उत्पादन बढाउन १५ हजार ५ सय १० वटा गाईभैंसीमा कृत्रिम गर्भाधान कार्य सम्पन्न भएको छ।

१७. नगरस्तरीय यातायात सञ्जाललाई व्यवस्थित बनाउन १३ वटै वडामा सडक पूर्वाधार स्तरोन्नति गरिएको छ। जस अन्तर्गत कुल ६.८ किलोमिटर सडक आरसीसी ढलान, १.८ किलोमिटर ओभरले प्रविधिको कालोपत्रे, ४.६ किलोमिटर

उच्चस्तरीय ग्राभेल र जल निकासका लागि ६.५ किलोमिटर पक्की नाला निर्माण कार्य पूर्ण रूपमा सम्पन्न भएको छ।

१८. २०८२ सालको जेन-जी आन्दोलनको क्रममा ठुलो भौतिक क्षति बेहोरेको नगरपालिकाको मुख्य प्रशासनिक भवन, सभा हल तथा १३ वटा वडा कार्यालयहरूको पूर्ण संरचनात्मक मर्मत र पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न गरी सेवा प्रवाहलाई पूर्ववत् रूपमा सुचारु र सुरक्षित बनाइएको छ।

१९. मुख्य बजार तथा आसपासका क्षेत्रहरूमा नियमित सरसफाइ र हरित नगर अभियान अन्तर्गत वृक्षारोपण योजना सञ्चालन गरिएको छ।

२०. नगरपालिकाको पहिचान र पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने रणनीतिक गौरवका आयोजना अन्तर्गत चैनपुर गेट निर्माण कार्यको ८५ प्रतिशत भौतिक प्रगति हासिल भएको छ। यसका साथै पम्फा खोला ब्यारेज निर्माण कार्य तीव्र गतिमा अघि बढाइएको छ भने ३० प्रतिशत भौतिक प्रगतिसहित पानीजन्य खेलहरू समेत खेलन मिल्ने आधुनिक बालउद्यान को निर्माण कार्य अगाडि बढाइएको छ।

२१. भू-उपयोग नीति र योजनाबद्ध सहरीकरणलाई कार्यान्वयन गर्न नगरको भूमि वर्गीकरणको लगत सङ्कलन कार्य सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिएको छ ।
२२. नागरिकको स्वास्थ्यमा सहज पहुँच पुऱ्याउन १५ शैयाको खैरहनी नगर अस्पताल भवन निर्माण कार्यलाई अन्तिम चरणमा पुऱ्याइएको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रकै नवीन कार्यक्रम अन्तर्गत 'बा आमा स्वास्थ्य कार्यक्रम' मार्फत ग्रामीण क्षेत्रका ५ हजार १ सय ६२ जना ज्येष्ठ नागरिकको घरमै पुगेर स्वास्थ्य परीक्षण गरिएको छ भने ५ सय ७६ जना किशोरीलाई पाठेघरको मुखको क्यान्सर विरुद्धको एच.पी.भी. खोप प्रदान गरिएको छ ।
२३. चालु आर्थिक वर्ष को जेठ मसान्तसम्म जम्मा १ लाख १७ हजार १ सय ८५ जनालाई स्वास्थ्य संस्था मार्फत उपचार तथा परामर्श सेवा प्रदान गरिएको छ । यस अवधिमा निजी स्वास्थ्य संस्थाबाट सेवा लिने बिरामीको संख्या १३ हजार ९ सय ३१ जनालाई सेवा प्रदान भएको छ । यस अवधिसम्म ४ हजार १ सय ५२ जना गर्भवती महिला तथा बालबालिकाहरूलाई खोप सेवा प्रदान गरिएको छ । किशोरीहरूलाई पाठेघरको मुखको क्यान्सरबाट ५ सय ७६

जनालाई HPV खोप प्रदान गरिएको छ । नगरपालिकाको पूर्ण खोपको अवस्थाको दिगोपना कायम गरी नगरपालिकालाई पूर्ण खोप नगरपालिका घोषणा गरिएको छ ।

२४. चालु आर्थिक वर्ष को जेठ मसान्तसम्म जम्मा १ लाख १७ हजार १ सय ८५ जनालाई स्वास्थ्य संस्था मार्फत उपचार तथा परामर्श सेवा प्रदान गरिएको छ । यस अवधिमा निजी स्वास्थ्य संस्थाबाट सेवा लिने बिरामीको संख्या १३ हजार ९ सय ३१ जनालाई सेवा प्रदान भएको छ । यस अवधिसम्म ४ हजार १ सय ५२ जना गर्भवती महिला तथा बालबालिकाहरूलाई खोप सेवा प्रदान गरिएको छ । किशोरीहरूलाई पाठेघरको मुखको क्यान्सरबाट ५ सय ७६ जनालाई HPV खोप प्रदान गरिएको छ । नगरपालिकाको पूर्ण खोपको अवस्थाको दिगोपना कायम गरी नगरपालिकालाई पूर्ण खोप नगरपालिका घोषणा गरिएको छ ।

२५. सामुदायिक शिक्षाको गुणस्तर र विद्यालय व्यवस्थापनमा सुधार ल्याउन नगरका २५ वटा सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूसँग नतिजामुखी ५ वर्षे कार्यसम्पादन करार

सम्झौता गरिएको छ। विद्यार्थीहरूको नियमितताका लागि ३ हजार ७ सय बालबालिकालाई दिवाखाजाको व्यवस्था गरिएको छ भने श्री आधारभूत विद्यालय, पिद्रहनीमा अत्याधुनिक विद्युतीय पुस्तकालय (इ-लाइब्रेरी) तथा आइसिटी ल्याब स्थापना गरिएको छ।

२६. खैरहनीलाई बालमैत्री नगर बनाउने लक्ष्यसहित बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका लागि आवश्यक नीतिगत र संस्थागत संरचना तयार गरी १३ वटै वडामा विभिन्न सूचकहरूको सघन अनुगमन सुरु गरिएको छ। सामाजिक संरक्षण अन्तर्गत २ हजार ८५ ज्येष्ठ नागरिक र ७ सय १९ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई परिचय पत्र तथा आवश्यक सहयोगी सामग्री (हिलचेयर, वैशाखी आदि) वितरण गरिएको छ।

२७. स्थानीय स्तरमै रोजगारी सिर्जना गर्न रोजगार कार्यक्रममार्फत सूचिकृत बेरोजगारहरूलाई समेटी नियमित बजार सरसफाइ र वृक्षारोपणसम्बन्धी आयोजना सञ्चालन गरिएको छ। साथै लक्षित वर्गको गरिबी निवारण र स्वरोजगारका लागि ४६ जनालाई उद्यमशीलता, २१ जनालाई आधुनिक प्रविधि प्रयोग

सम्बन्धी ड्रोन सीप र २० जनालाई फोटो ग्राफिक्स सम्बन्धी व्यावसायिक तालिम प्रदान गरिएको छ।

२८. मनसुन तथा जलवायुजन्य जोखिम न्यूनीकरण एवं नदी कटान नियन्त्रणका लागि नगरभित्रका लदरी, पम्पा र ढुङ्ग्रेलगायतका जोखिमयुक्त खोलाहरूमा कुल ७ सय मिटर पक्की स्पर र ग्याबियन तटबन्ध निर्माण सम्पन्न गरिएको छ। साथै आपतकालीन सूचना र उद्धार कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (एल.इ.ओ.सी) को भौतिक तथा प्राविधिक क्षमता विस्तार गरिएको छ।

२९. वित्तीय अनुशासन, पारदर्शिता र संस्थागत विकासमा महत्त्वपूर्ण फड्को मार्दै स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (लिजा) र वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन (एफ.आर.ए.) मा उत्कृष्ट अङ्क प्राप्त गरी खैरहनी नगरपालिका देशभरकै पालिकाहरूमध्ये दोस्रो स्थान हासिल गर्न सफल भएको छ। यस्तै स्थानीय विवाद निरूपणतर्फ न्यायिक समितिमा दर्ता भएका उजुरीहरूमध्ये ९१ वटा विवादलाई मेलमिलाप नीतिमार्फत दुवै पक्षको सहमतिमा फछ्यौट गरिएको छ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म विनियोजन सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

३०. नगरपालिकालाई विभिन्न स्रोतहरूबाट प्राप्त हुने अनुदान तथा राजस्व रकममा कमी आएकोले बजेटको आकार अपेक्षित रूपमा बढ्न सकेको छैन। चालु आर्थिक वर्षमा जस्तै आगामी आर्थिक वर्षको लागि पनि वडाहरूलाई कुल १७ करोड २६ लाख बजेट विनियोजन गरिएकोमा सो रकम मध्ये ८ करोड ६३ लाख सबै वडालाई समान रूपमा विभाजन गरी प्रत्येक वडालाई ६६ लाख ३८ हजार ४६९, बाँकी ८ करोड ६३ लाखलाई जनसंख्या तर्फ ४० प्रतिशत, भूगोललाई ४० प्रतिशत, पिछडिएको क्षेत्रलाई १० प्रतिशत र राजस्व योगदानलाई १० प्रतिशत भार दिई बजेट विनियोजन गरिएको छ। यसरी बजेट विनियोजन गर्दा सबैभन्दा बढी रकम विनियोजन हुने वडामा १ करोड ६३ लाख ६९ हजार र सबैभन्दा कम रकम विनियोजन हुने वडामा १ करोड १२ लाख २८ हजार विनियोजन भएको छ ।

३१. आर्थिक विकास क्षेत्र तर्फ कुल विकास बजेटको ६ दशमलव ५२ प्रतिशत, सामाजिक विकास तर्फ ३४ दशमलव ३१ प्रतिशत, पूर्वाधार विकास तर्फ ४३ दशमलव ५९ प्रतिशत, कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च तर्फ १३ दशमलव

६२ प्रतिशत, सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ १ दशमलव ९६ प्रतिशत बिनियोजन गरिएकोछ ।

३२. २०८३ जेष्ठ मसान्त सम्मको चालु खर्च रकम रू ३४ करोड ७४ लाख ११ हजार रहेकोछ, जुन अनुमानित रकमको ७१ दशमलव ०२ प्रतिशत रहेकोछ । पुँजीगत बजेट खर्च रकम रू २८ करोड ९१ लाख ९८ हजार रहेको छ, जुन अनुमानित रकमको ५० दशमलव ८५ प्रतिशत रहेको छ ।

३३. जेनी जी आन्दोलन, विश्व आर्थिक मन्दीका कारण देशको वर्तमान आर्थिक अवस्थामा श्रोत साधनमा आएको संकुचनले गर्दा सीमित स्रोतसाधनलाई सन्तुलित रूपमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने चुनौती एकातर्फ छ भने अर्कोतर्फ विकास निर्माणमा बढ्दो जन अपेक्षालाई सम्बोधन गर्ने जटिलता हामी माझ विद्यमान छ । यद्यपी नगरवासीहरूको हित, सुविधा र विकासका अपेक्षाहरूलाई समेट्ने गरी कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक विकास एवं पूर्वाधार निर्माण तथा श्रोत परिचालन सम्बन्धमा केही अनुभूति योग्य कार्य गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक बजेट तयार गर्दा प्राथमिकताका आधारमा विनियोजन गरिएको केही क्षेत्रगत कार्यक्रम र त्यस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्न विनियोजित बजेट प्रस्तुत गर्दछु

कृषि तथा सहकारी

३४. कृषकहरूको माग र वास्तविक आवश्यकतामा आधारित सिँचाइ सुविधा विस्तार गर्न "किसान, तपाईंलाई के चाहिन्छ?" कार्यक्रम तथा खाद्य सुरक्षाको लागि बोरिड निर्माण तथा कुलो मर्मत कार्यका लागि रू. १ करोड ६३ लाख विनियोजन गरेकोछु। साना कृषि मेसिनरी उपकरणका लागि रू. १० लाख, खाद्यान्न बालीको उन्नत बीउका लागि रू. १५ लाख ७५ हजार तथा ७५ प्रतिशत अनुदानमा कृषि चुन वितरणका लागि रू. १२ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

३५. माटो प्रयोगशाला सञ्चालन, गण्डचौला मल प्रवर्द्धन र सामुदायिक वनसँग मिलेर प्राङ्गारिक मल उत्पादन गरिनेछ भने कृषकहरूलाई स्वस्थ उत्पादनतर्फ आकर्षित गर्न जैविक

विषादी तथा सामग्रीमा सहूलियत दिन रू. १० लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु।

३६. भूमिहीन कृषकलाई जग्गा भाडा अनुदान, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवा लक्षित कार्यक्रम, वडा नंबर १ मा लहरे बाली प्रवर्द्धन, तथा विपन्न परिवारको पोषण र आयआर्जनका लागि करेसाबारी, मौरीपालन र रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

३७. रोग-किरा न्यूनीकरणका लागि वडा स्तरीय कृषि तालिम र आइ.पि.एम. कृषक पाठशाला सञ्चालन, फलफूलका बिरुवा वितरण, विषादी एवं बीउ-बिजन पसलहरूको नियमित अनुगमन र समग्र कृषि विकासका लागि कुल रू. ३ करोड १२ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

३८. उत्पादित सामग्रीको बजार पहुँच वृद्धि, कृषि सहकारीहरूसँगको समन्वयमा कृषि उपज बजार प्रवर्द्धन तथा सहकारी संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि, सुशासन र नियमित अनुगमनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ।

३९. विशेष अनुदान अन्तर्गत हस्तान्तरित कार्यक्रम खाद्य संकट न्यूनीकरणका लागि जनकपूर, सुल्ताना, जनएकता कंकाली, मझुई सिँचाइ कुलो निर्माण आयोजनाको लागि रू. १ करोड ३३ लाख बजेट व्यवस्था गरेकोछु ।

पशु विकास

४०. कृषकहरूलाई उत्पादनको विधामा सिधै प्रोत्साहन दिन बागमती प्रदेश सरकारको नगद अनुदानबाट रू. १ करोड ४० लाख र खैरहनी नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतबाट प्रति लिटर दुधमा अनुदानका लागि रू. २५ लाख गरी कुल रू. १ करोड ६५ लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु ।

४१. दुग्धजन्य पदार्थको विविधीकरण र मूल्य वृद्धिका लागि रू. १५ लाख र वडा नंबर २ मा बंगुर पालन प्रवर्द्धनका लागि प्रदेश सरकारको नगद अनुदान मार्फत रू. १० लाख गरी कुल रू. २५ लाख सुनिश्चित गरेकोछु ।

४२. व्यावसायिक फार्महरूको आधुनिकीकरण र पशु स्वास्थ्य अनुकूलनका लागि काउ म्याट खरिद र वितरण कार्यका लागि कुल रू. १२ लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु ।

४३. स्वास्थ्य सेवातर्फ औषधी तथा खोप खरिद र प्राविधिक शुल्कका लागि रू. १० लाख व्यवस्था गरेकोछु ।
४४. कृषकहरूलाई प्रत्यक्ष प्रविधि र स्रोत हस्तान्तरण गर्न उन्नत घाँसको बीउ वितरण, छोरी पशुधन कार्यक्रम, तरल नाइट्रोजन खरिद र पशु स्वास्थ्य तथा बाँझोपन निवारण शिविर जस्ता उत्पादकत्व बढाउने कार्यक्रमहरूका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेकोछु ।
४५. आकस्मिक पशु रोग नियन्त्रणका लागि महामारी कोष (पशु मैत्री विपद तयारी), पशुजन्य सामग्री खरिद, कृत्रिम गर्भाधान मिसन, सिमेन रिबलिंग कोष, रेबिज नियन्त्रण, आकस्मिक रोग नियन्त्रण तथा नाहिस रिपोर्टिङ र कार्यक्रम अनुगमन एवं मूल्यांकनका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेकोछु ।
४६. समग्रमा यस खैरहनी नगरपालिकाको पशुपालन क्षेत्रको विकास र कृषकको जीवनस्तर उकास्न रू. २ करोड ४३ लाख विनियोजन गरेकोछु ।

उद्योग व्यवसाय, रोजगार तथा उद्यम शाखा

४७. नगरभिन्न आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गरी न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूति, सीप विकास, उद्यमशीलता प्रवर्द्धन र पुनः एकीकरण सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गरेकोछु ।
४८. स्थानीय स्तरमा सीपमूलक क्षमता र उद्यमशीलताको विकासका लागि उद्यम विकास कार्यक्रम तथा नगरबाट विभिन्न शीर्षकका तालिमहरू सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गरेकोछु ।
४९. नगरवासीहरूमा वित्तीय सचेतना जगाउन, सुरक्षित रेमिटयान्सको परिचालन गर्न डिजिटल बैंकिङ, सुरक्षित विप्रेषणको उपयोग र उद्यमशीलता कर्जा सम्बन्धी वित्तीय साक्षरता कार्यक्रमहरूका लागि बजेट विनियोजन गरेकोछु ।
५०. स्थानीय व्यापार व्यवसायलाई व्यवस्थित र कानूनसम्मत बनाउन व्यवसाय दर्ता नवीकरण सम्बन्धी घुम्ती शिविर, उद्योग तथा व्यवसाय दर्ता एवम् सूचीकरण अभिमुखीकरण र अनुगमनका कार्यक्रमहरूका लागि बजेट विनियोजन गरेकोछु । उद्योग व्यवसाय, रोजगार तथा उद्यम शाखाको लागि रू. ४३ लाख विनियोजन गरेकोछु ।

पर्यटन विकास:

५१. ढुङ्गे खोला, मगनी घोल, लदरी, कयरजस्ता खोलाहरूमा ड्याक निर्माण गरी पर्यटनमैत्री साईकल लेनसहितको करिडोर निर्माणको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेकोछु।
५२. आगामी आर्थिक वर्ष चैनपूर चोकको प्रवेशद्वार निर्माण, पम्फाखोलामा निर्माणाधीन व्यारेजसमेतका आयोजनाहरू सम्पन्न गरी धार्मिक तथा पर्यटन प्रवर्द्धनसँग ती आयोजनाहरूलाई जोडी मोटरबोट, जलाशयमा हुने खेलहरू एवम् लिफ्ट सिँचाइसमेत सञ्चालन हुनेगरी कार्यक्रम अघि बढाउन आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेकोछु।

शिक्षा, युवा तथा खेलकूद

५३. खैरहनी नगरपालिकालाई उत्कृष्ट शैक्षिक केन्द्र बनाउन, सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न, स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन गर्न, र बालविकास केन्द्रका सहजकर्ता एवं विद्यालय सहयोगी कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेकोछु।
५४. विद्यालयहरूको भौतिक सुदृढीकरण, कक्षाकोठा मर्मत, खानेपानी र फर्निचर खरिदका लागि रू. २० लाख, खैरहनी माध्यमिक विद्यालयमा विज्ञान सङ्काय सञ्चालनका लागि रू.

३५ लाख र खैरहनी नगरपालिकामा आवासीय छात्रवास निर्माणका लागि रू. १५ लाख बजेट प्रस्ताव गरेकोछु।

५५. विद्यार्थीहरूको नतिजा सुधार्न ६ बजेदेखि ६ बजेसम्म (सिक्स टू सिक्स) अतिरिक्त कक्षा, छात्रवृत्ति, र शिक्षकहरूका लागि सूचना प्रविधि एवं पाठ्यक्रम प्रबोधीकरण तालिमका साथै अतिरिक्त क्रियाकलाप, अटिजम भएका बालबालिकाको व्यवस्थापन र वडा स्तरमा लाइब्रेरी स्थापना गरिनेछ।

५६. आधुनिक प्रविधि र नवप्रवर्तन चाहने युवा पुस्ता (जेनजी) को आकांक्षालाई कदर गर्दै उद्यमशीलता र डिजिटल सिकाईमा जोड दिइनेछ भने युवाहरूको शारीरिक-मानसिक विकासका लागि खेल मैदान स्तरोन्नति र खेलाडी बीमाको प्रबन्ध मिलाइनेछ।

५७. युवा प्रतिभा पहिचानका लागि राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड, मेयरकप फुटबल, भलिबल, एथलेटिक्स, क्रिकेट, कराँते र ब्याडमिन्टन प्रतियोगिता सञ्चालनका साथै नगर खेलकुद विकास समितिका लागि नगरपालिकाको स्रोतबाट शिक्षा, युवा तथा खेलकुद क्षेत्रमा कुल रू. ३ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु।

५८. सङ्घीय सरकारको सशर्त अनुदानतर्फ शिक्षक-कर्मचारी तलब, दिवाखाजा र पाठ्यपुस्तक, स्यानिटरी प्याड, छात्रवृत्ति एवं पूर्वाधार विकाससहित कूल रू. २० करोड ७६ लाख ६८ हजार विनियोजन गरेकोछु ।

स्वास्थ्य सेवा

५९. निःशुल्क औषधी खरिद गरी स्वास्थ्य संस्थाहरु मार्फत वितरण गर्नका लागि जम्मा रकम रु ३३ लाख ६५ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

६०. विपन्न परिवारका बालबालिकाको लागि एक गिलास दुध एक अन्डा अनुदानका लागि पोषण भत्ता वितरण, पोषण मैत्री स्थानिय शासन कार्यक्रम तथा विविध पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि गर्न कुल रकम रू. २२ लाख २४ हजार रकम विनियोजन गरिएको छ ।

६१. विपन्न नागरिक, मिगौला रोग, कलेजो सिरोसिस बिरामी, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रममा आवद्धता वृद्धि गर्नका लागि नयाँ लाभग्राही तथा विशेष अवस्थामा नवीकरण समेत गर्ने गरी जम्मा रकम रू. ६ लाख विनियोजन गरिएको छ ।

६२. बा आमा स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई थप विस्तारित सेवा सहित निरन्तरता प्रदान गरी निरन्तरता दिन गरि जम्मा रकम रु ५ लाख विनियोजन गरिएको छ।
६३. सङ्घीय सरकार संगको समन्वयमा मातृ तथा नवजात शिशु कार्यक्रम तथा तथा उप प्रमुखसंग गर्भवती तथा सुत्केरी स्याहार कार्यक्रम अन्तरगत २४ घण्टे प्रसूती सेवा, आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, नवजात शिशुको निःशुल्क उपचार, निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण सेवाको लागि रु. २१ लाख ८९ हजार रकम विनियोजन गरिएको छ ।
६४. वैदेशिक रोजगारी तथा अध्ययनमा जाने युवा लक्षित स्वास्थ्य कार्यक्र “निःशुल्क प्री मेडिकल स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि जम्मा रकम रु. ४ लाख विनियोजन गरिएको छ ।
६५. महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम सञ्चालन तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि जम्मा रकम रु. १९ लाख ५० हजार बजेट विनियोजन गरेकोछु ।
६६. प्रदेश सरकार संगको समन्वयमा खैरहनी नगर अस्पताल खैरहनीमा सेवा सुदृढीकरणको लागि रु. २५ लाख सहित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा भौतिक तथा प्राविधिक पूर्वाधार

विकासको लागि कुल रकम रू. ४७ लाख ५० हजार विनियोजन गरिएको छ ।

६७. मिगौला रोगी, क्यान्सर रोगी, मेरुदण्ड पक्षघात, एच् आई भी संक्रमित बिरामीलाई मासिक उपचार खर्च तथा विपन्न नागरिक उपचार कार्यक्रम तथा निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालनका लागि तथा निःशुल्क रगत अनुदानका लागि कुल रकम रू. ६२ लाख ७० हजार विनियोजन गरिएको छ ।

६८. समुदाय स्तरमा सर्ने तथा नसर्ने रोग , क्षयरोग नियन्त्रण, मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन, समुदाय स्वास्थ्य कार्यक्रम नियमित सञ्चालन, स्वास्थ्य विपद् तथा माहामरी नियन्त्रणका लागि कुल रकम रू. २६ लाख ८८ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

६९. वैकल्पिक चिकित्सा तथा आयुर्वेद सेवा सञ्चालन एवं वडा स्तरसम्म नागरिक आरोग्य केन्द्र सञ्चालन गर्नका लागि कुल रकम रू ९ लाख पचास हजार विनियोजन गरिएको छ ।

७०. वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्था मार्फत स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको कार्यालय सञ्चालन खर्च समेत गरी कुल रकम रू. २१ लाख ३५ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

७१. खैरहनी नगरपालिका भित्र आधुनिक तथा वैकल्पिक चिकित्सा सेवा सहित स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास, जनशक्ती व्यवस्थापन, सर्ने तथा नसर्ने रोग, महामारी नियन्त्रण सहितको कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि स्वास्थ्य सेवा अन्तरगत कुल रकम रु. ५ करोड ६५ लाख विनियोजन गरिएको छ ।

महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक एवं अन्य लक्षित समूह

७२. बालबालिकाहरूको सुरक्षित भविष्य र अधिकार सुनिश्चितताका लागि बालमैत्री वडा तथा नगर घोषणा कार्यक्रम, आकस्मिक संरक्षणका लागि बालकोष स्थापना, र लैंगिक हिंसा पीडितहरूको तत्काल उद्धार तथा राहतका लागि लैंगिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेकोछु ।

७३. समाजमा रहेका असहाय तथा सहयोगापेक्षी मानवहरूको उद्धार, संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिँदै खैरहनीको मौलिक पहिचान बोकेको आदिवासी थारु समुदायको उत्थान, प्रवर्द्धन र थारु समुदाय लक्षित कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेकोछु ।

७४. अन्य सरकारी निकाय तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको साझेदारीमा विविध सामाजिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीति लिँदै अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला तथा विपन्न समुदायलाई आत्मनिर्भर बनाउन मागमा आधारित सीप विकास तालिम र प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।

७५. शारीरिक अशक्तता भएका नागरिकहरूको सेवा प्रवाहलाई सरलीकृत गर्न प्रदेश सरकार सहयोगमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहयोग कार्यक्रमका लागि बजेट सुनिश्चित गरेकोछु ।

७६. अपाङ्गता तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूले खैरहनी नगरपालिकामा कुनै व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहेमा व्यवसाय दर्ता शुल्कमा सतप्रतिशत छुट दिने प्रवन्ध मिलाएकोछु । यसले गर्दा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको मनोबल बृद्धि हुनुका साथै व्यवसायिकता प्रवर्द्धन हुने अपेक्षा लिएको छु ।

पूर्वाधार विकास

७७. चालू आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कार्यसम्पादन भईरहेका नगर गौरवका योजनाहरू अन्तर्गत नगरको सौन्दर्यकरण,

पूर्वाधार विकास तथा सामुदायिक सेवाको पहुँच विस्तार गर्ने उद्देश्यले ती योजनाहरूलाई आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा निरन्तरता दिइएको छ । चैनपुर चोकमा नगरको पहिचान झल्काउने गरी आकर्षक गेट निर्माण, खैरहनी नगरभित्र बहुउद्देश्यीय खेलकुद र अन्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिने कवर्ड हल निर्माण, बालबालिकामैत्री पूर्वाधार विकासलाई प्रोत्साहन गर्न वडा नंबर ६ मा निर्माण गरिएको बालउद्यानमा थप संरचना र सुविधाहरू निर्माण गर्न बालउद्यान विस्तार र बाढी नियन्त्रण, जलस्रोतको व्यवस्थापन र पर्यटकीय सम्भावना विकास गर्ने लक्ष्यका साथ डिज्नी पार्क नजिकै बुढीराप्ती खोलामा ब्यारेज निर्माण कार्यका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

७८. नगरको मुख्य व्यापारिक केन्द्र र बस्तीहरूलाई आबद्ध गर्दै ढल निकाससहितको दिगो यातायात सञ्जाल विकास गर्न वडा नंबर ६ पुरानो पर्साहुँदै मझुवई बाटो नालासहितको सडक स्तरोन्नति कार्य सङ्घीय सरकार र नगरपालिकाको सम्पूरक साझेदारी मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । यस गौरवको आयोजनाका लागि कुल रू. ४ करोड १६ लाख ६७ हजार बजेट विनियोजन गरेकोछु ।

७९. सामाजिक न्याय र समावेशी पूर्वाधार विकासको मान्यता अनुरूप वडा नंबर १, २, ३, ४, १०, ११, १२ र १३ का दलित, जनजाति, थारु, दरै, बोटे, गुरुड, मगर आदि आदिवासी समुदायको बाहुल्यता रहेका क्षेत्रहरूमा बाटो ढलान तथा स्तरोन्नति गर्न बागमती प्रदेश सरकारसँगको सम्पूरक साझेदारी मार्फत कुल रू. ३ करोड विनियोजन गरेकोछु।

८०. प्रादेशिक सडक सञ्जालसँग नगरका वडाहरूको पहुँच सहज र सुरक्षित बनाउन बागमती प्रदेश सरकारसँगको सम्पूरक साझेदारीबाट वडा नंबर १२ र १३ झुवानिघाट हुँदै सिमलटाडी बहेरिया मार्ग स्तरोन्नति, र नर्सरीबाट गैँडाचोक महादेव पुल हुँदै धरमपुर बाटो स्तरोन्नति कार्यका लागि कुल रू. २ करोड ९५ लाख बजेट व्यवस्था मिलाएको छु।

८१. खैरहनी नगरभित्रका विभिन्न मुख्य राजमार्ग तथा लोकमार्गहरूसँग जोडिने अन्य सहायक सडकहरू र नाला निर्माण कार्यलाई क्रमागत रूपमा अगाडि बढाई आवतजावतलाई व्यवस्थित बनाउन संघ सरकारको सहयोगमा रू. १ करोड ६७ लाख विनियोजन गरेकोछु।

८२. निर्माण भइसकेका सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरूलाई बाह्र महिना चालु र दुरुस्त राख्नका लागि मर्मत सम्भार विशेष कोष तर्फ रू. २५ लाख र वडा स्तरका आकस्मिक आवश्यकता एवं जनसहभागितामा आधारित पूर्वाधार मागलाई तत्काल सम्बोधन गर्न स्थानीय विकास विशेष कोष तर्फ रू. ३० लाख गरी कुल रू. ५५ लाख बजेट सुरक्षित गरेकोछु ।

८३. आगामी वर्ष स्वीकृत गुरुयोजनाका आधारमा विद्यालय पूर्वाधार विकास र सुरक्षित नागरिक आवास सम्झौताका कार्यहरूलाई अगाडि बढाउने नीति लिएको छु । यसका साथै नगरका मुख्य बजार क्षेत्रहरूमा व्यवस्थित ढल, उज्यालो सडक बत्ती, बाल उद्यान तथा हरियाली क्षेत्र निर्माण गरी सुरक्षित, आधुनिक र उत्थानशील सहरी पूर्वाधारको विकासका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेकोछु ।

८४. आगामी आर्थिक वर्ष नगरपालिकाका गौरवका आयोजनाहरूको लागि रू. १ करोड ३२ लाख विनियोजन गरेकोछु । यसबाट वडास्तरमा बजेटको चापको कारणले छनोट हुन नसकेका तर अत्यावश्यक आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । नगरस्तरीय कार्यक्रमहरूको लागि रू. १ करोड ३८ लाख बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।

वडाहरू तर्फ

८५. वडाहरूका भित्री बस्ती तथा लिङ्क रोडहरूमा दिगो यातायात सञ्जाल विस्तार गर्न प्राथमिकताका साथ सडक स्तरोन्नति, ग्राभेल गर्ने र विभिन्न वडाका मुख्य भित्री सडकहरूलाई क्रस-ड्रेनेज सहित ढलान गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेकोछु ।

८६. सहरीकरण उन्मुख बस्तीहरूमा वर्षायाममा हुने डुबानको समस्यालाई सदाका लागि अन्त्य गर्न सडकका दायाँबायाँ व्यवस्थित पक्की नाला निर्माण, ह्युम पाइप राख्ने कार्य र आवागमन सहज बनाउन विभिन्न रणनीतिक स्थानहरूमा कल्भर्ट निर्माणका लागि बजेट व्यवस्था गरेकोछु ।

८७. स्थानीय टोल र समुदायको सामाजिक प्रशासनिक सुगमताका लागि वडा भित्रका विभिन्न मठ-मन्दिर, धार्मिक स्थलको संरक्षण, सामुदायिक भवनहरूको मर्मत सम्भार एवं अधुरा भवनहरूको निर्माण कार्य पूरा गर्न आवश्यक बजेटको प्रबन्ध मिलाएको छु ।

८८. सार्वजनिक सुरक्षा र उज्यालो नगरको संकल्पलाई पूरा गर्न वडाहरूका मुख्य चोक तथा बस्तीहरूमा काठका पुराना पोलहरू विस्थापित गरी नयाँ पोल र तारको व्यवस्थापन गर्न तथा सडकबत्ती जडान मार्फत ग्रामीण विद्युतीकरण पूर्वाधारलाई थप सुदृढ बनाउन बजेट विनियोजन गरेकोछु ।

सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र

सूचना प्रविधि

८९. नगर क्षेत्रभित्रको शान्ति सुरक्षा, अपराध नियन्त्रण र बजार अनुगमनलाई प्रविधि प्रणालीमा आबद्ध गर्न नगरभित्र सिसि क्यामरा जडान कार्यका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेकोछु । यसका साथै मुख्य बजार क्षेत्र सुरक्षालाई थप मजबुत बनाउन बागमती प्रदेश सरकारको सहयोगमा सि.सि.टि.भि. जडानका लागि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

९०. कार्यसम्पादनलाई कागजरहित बनाउन आवश्यकताका आधारमा सूचना प्रविधि उपकरण खरिद, सफ्टवेयर खरिद तथा अध्यावधिक, र जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारीहरूको प्रविधिजन्य क्षमता विकास र तालिमका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेकोछु ।

न्यायिक समिति तथा मेलमिलाप केन्द्र

९१. आम नागरिक र विद्यार्थी पुस्तामा कानूनी ज्ञानको प्रवर्द्धन गरी विधिको शासन कायम गर्न विद्यालयस्तरीय कानूनी साक्षरता कार्यक्रम र टोल-समुदाय स्तरमै पुगेर विवाद निरूपण एवं परामर्श दिन समुदायस्तरीय कानूनी घुम्ती शिविरजस्ता चेतनामूलक कार्यक्रमहरूलाई विशेष प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेकोछु। यसका साथै, स्थानीय स्तरमा न्याय सम्पादनको क्षेत्रमा रहेका सवाल र चुनौतीहरूका बारेमा सरोकारवालाहरूबीच गहन छलफल र समन्वयका लागि न्यायिक अन्तरसंवाद कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ।

९२. स्थानीय विवादहरूलाई आपसी समझदारी र मेलमिलापको माध्यमबाट टुङ्गो लगाई समाजमा शान्ति र सद्भाव कायम राख्न मेलमिलाप केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन र मेलमिलापकर्ता क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु। न्यायिक समितिको कार्यसम्पादनलाई थप सबल र नतिजामुखी बनाउन मेलमिलाप नगरपरिषद भेला एवम् कार्यसम्पादन सबलीकरण कार्यक्रम, असल अभ्यास, सिकाई तथा अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम र न्यायिक समितिको

दैनिक कार्य सञ्चालन एवं व्यवस्थापनका साथै आवश्यक सामग्री खरिद तथा निर्माणका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।

वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा

९३. वर्षायाममा आउने बाढी र कटानको दीर्घकालीन नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारको सहयोगमा खैरहनी नगरपालिका वडा नंबर ५, ७, ९, १०, १२ र १३ ढुङ्ग्रेखोला तटबन्धन, आर.सि.सी. वाल तथा ड्याम निर्माण कार्यका लागि रू. १ करोड ३५ लाख विनियोजन गरेकोछु। यस बृहत पूर्वाधार परियोजनाले नदी तटीय क्षेत्रका हजारौं नगरवासीहरूको जमिन र बस्तीलाई सुरक्षित राख्न कोशेढुङ्गाको काम गर्ने विश्वास लिएको छु।

९४. खैरहनी नगरपालिका भित्रका लक्षित र विपन्न वर्गलाई मध्येनजर गरी न्यूनतम पानी महसुल भुक्तानीको लागि नगरपालिकाबाट अनुदानको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेकोछु। नगरवासीहरूमा शुद्ध र स्वच्छ खानेपानीको पहुँच सुनिश्चित गर्न बागमती प्रदेश सरकारको सहयोगमा नगरपालिका भित्र स्वच्छ खानेपानीको पहुँच

विस्तार गर्न खानेपानी विस्तार एवम् निर्माण तथा मर्मत कार्यका लागि रू. ७० लाख विनियोजन गरेकोछु। साथै, नगरको खानेपानी र सरसफाइको अवस्थालाई आधुनिक एवं प्रविधिमैत्री ढाँचामा अभिलेखीकरण गर्न नेपाल सरकारको नगद अनुदान सहयोगमा तोकिएबमोजिम नगरपालिकाको सरसफाई योजना (वास प्लान) बनाउने कार्यका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेकोछु ।

९५. नगर क्षेत्रभित्र आइपर्न सक्ने प्राकृतिक तथा गैर-प्राकृतिक जोखिमहरूको पूर्व तयारी र प्रतिकार्यका लागि वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन कार्यक्रमका लागि रू. ५० लाख विनियोजन गरेकोछु। यसका साथै, आकस्मिक विपदको समयमा नागरिकहरूलाई तत्काल राहत पुऱ्याउन विपद राहत सहायता, नवीकरणीय ऊर्जाको प्रवर्द्धनका लागि वैकल्पिक ऊर्जा कार्यक्रम, आगलागी नियन्त्रण व्यवस्थापन, मुख्य बजार क्षेत्रको दैनिक सरसफाइ, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अन्तरक्रिया, र विपद व्यवस्थापन तथा पूर्व सूचना प्रणाली सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रमहरूका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेकोछु।

राजस्व शाखा

९६. नगरबासीलाई आफ्नो करप्रतिको जिम्मेवारी बोध गराउन "राजस्व संकलन सबल बनाऔं, नगरलाई नमुना बनाऔं" भन्ने मूल नाराका साथ व्यापक करदाता शिक्षा र सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। यस्ता चेतनामूलक कार्यक्रमहरू उद्योग वाणिज्य संघ खैरहनी, उद्योग संघ खैरहनी इकाइ र नेपाल चेम्बर अफ कमर्स, खैरहनीसँगको सहकार्य र साझेदारीमा अगाडि बढाइनेछ।
९७. अन्य निकायमा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका तर यस नगरपालिकामा दर्ता नभएका व्यवसायहरूलाई आर्थिक वर्ष २०७८/७९ सम्मको व्यवसाय कर छुट दिई आर्थिक वर्ष २०७९/८० देखि व्यवसाय कर लाग्नेगरी व्यवसाय दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

कर्मचारी व्यवस्थापन

९८. सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र प्रदेश किताबखानाको पत्राचार तथा संगठन तथा व्यवस्थापन

सर्वेक्षण सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०८२ अनुसार नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालयहरू तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (ओ एण्ड एम) मार्फत संगठनात्मक संरचना स्वीकृत गरी कर्मचारीहरूलाई मौद्रिक तथा गैर-मौद्रिक प्रोत्साहनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु।

नगर सभाका सभाध्यक्ष महोदय,

अव म गत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को यथार्थ खर्च, चालू आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को संशोधित तथा आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को अनुमानित आय व्यय सहितको प्रस्तावित बजेट यस सम्मानित सभा समक्ष पेश गर्न चाहन्छु ।

९९. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को कुल वार्षिक बजेट रू. १ अर्ब ४६ करोड ६३ लाख १४ हजार मध्ये आन्तरिक स्रोतबाट रू. १८ करोड ३६ लाख ७ हजार, अन्तर सरकारी वित्त हस्तान्तरणमार्फत रू. २८ करोड ८६ लाख ८६ हजार र अन्य बाह्य श्रोतबाट रू. ८२ करोड ३६ लाख ४९ हजार र बैङ्क मौज्जातबाट रू. १७ करोड ३ लाख ७२ हजार प्रस्तावित रहेको थियो । त्यस्तै गरी कुल व्यय रू. १ अर्ब

३५ करोड ४ लाख मध्ये चालु खर्च ४३ करोड ७३ लाख ४६ हजार, पूँजीगत खर्च रू. ५२ करोड ९५ लाख ९६ हजार, अन्तर सरकारी वित्त हस्तान्तरणतर्फ रू. २८ करोड ८६ लाख ८६ हजार, वित्तीय व्यवस्थापनबाट रू. ४ करोड ५८ लाख ४० हजार, फिर्ता अनुदान रू. ४ करोड ८८ लाख ३२ हजार र अन्तिम बैंक मौज्दात रू. ११ करोड ६० लाख १४ हजार रहेको थियो । समयमानै आयोजना सम्पन्न हुन नसकि संघ र प्रदेशको अनुदान फिर्ता गर्दा अग्रिम आर्थिक वर्षको लागि नगरपालिकाका लागि दायित्व सरी आएको देखिन्छ ।

१००. चालू आर्थिक वर्ष २०८२/८३ का लागि कुल बजेट रू. १ अर्ब ५ करोड ७८ लाख ९९ हजार हुने रहेको छ । कूल बजेट मध्ये आन्तरिक आयमा रू. १९ करोड ६१ लाख ६० हजार ,बाह्य श्रोतबाट रू. ८१ करोड ७७ लाख ३९ हजार र गत वर्षको बैंक मौज्दात रू. ४ करोड ४० लाख रहेको छ । कुल खर्च रू. १ अर्ब ५ करोड ७८ लाख ९९ हजार हुने संशोधित अनुमान मध्ये चालु खर्च रू. ४८ करोड ९१ लाख ५२ हजार र पूँजीगत खर्च रू. ५६ करोड ८७ लाख ४७ हजार हुने अनुमान छ । चालू आर्थिक

वर्षको अन्त्यसम्ममा करिब रू. ७ करोड ५० लाख रकम आगामी आर्थिक वर्षको लागि बैङ्क मौज्दात सरिजाने अनुमान गरी आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।

सभाध्यक्षज्यू

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को प्रस्तावित अनुमानित आय, व्यय र क्षेत्रगत बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१०१. आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि कुल वार्षिक बजेट रू. १ अर्ब ८ करोड ७३ लाख ३१ हजार ३ सय २५ हुने अनुमान छ । वार्षिक बजेटको कुल खर्चमध्ये चालु खर्चतर्फ रू. ५० करोड १६ लाख ६० हजार र पुँजीगत खर्चतर्फ रू. ५८ करोड ५६ लाख ७१ हजार ३ सय २५ हुने प्रारम्भिक अनुमान छ ।

१०२. आगामी आर्थिक वर्षको कुल बजेट गत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को यथार्थ खर्चभन्दा १२ दशमलव ४५ प्रतिशतले बढी रहेको छ भने चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को संशोधित अनुमानभन्दा २ दशमलव ७९ प्रतिशतले बढी रहेको छ ।

अब म यस गरिमामय सभामा आगामी आर्थिक वर्षको कूल बजेटको सीमा तथा व्ययको श्रोत/ क्षेत्रगत विवरण पेस गर्न चाहन्छु ।

आय तर्फ

१०३. आगामी आर्थिक वर्ष आन्तरिक आय रू. १३ करोड १४ हजार र स्थानीय राजस्व बाँडफाँडमार्फत रू. ११ करोड १४ लाख ८६ हजार अनुमान गरेकोछु । त्यसैगरी सङ्घीय सरकार सशर्त अनुदान रू. २५ करोड ८२ लाख, सङ्घीय सरकार समानीकरण अनुदान रू. १५ करोड ७० लाख, सङ्घीय सरकारबाट राजस्व बाँडफाँड भई प्राप्त हुने रू. १३ करोड ६९ लाख ३४ हजार, सङ्घीय सरकार विशेष अनुदान रू. २ करोड ६८ लाख, सङ्घीय सरकार समपुरक अनुदान रू. १ करोड ७५ लाख, बागमती प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान रू. ३ करोड ३९ लाख, बागमती प्रदेश सरकार समानीकरण अनुदान रू. १ करोड ४७ लाख ४६ हजार, प्रदेश सरकारबाट बाँडफाँड भई प्राप्त हुने सवारी साधन कर रू. ७ करोड ९ लाख १ हजार ३ सय २५, प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान रू. १ करोड ७८ लाख ५० हजार, प्रदेश सरकार विशेष अनुदान रू. ७० लाख, सडक बोर्ड नेपालबाट

प्राप्त हुने रू. ६० लाख समपूरक अनुदान, लागत सहभागिताको अनुमानित रकम रू. ५० लाख र चालु वर्षको अनुमानित बैंक मौज्दात आगामी आर्थिक वर्षका लागि सरिजाने रू. ७ करोड ५० लाख गरी कुल जम्मा रू. १ अर्ब ५ करोड ८३ लाख ३१ हजार ३ सय २५ अनुमान गरेकोछु ।

व्यय तर्फ

१०४. आगामी आर्थिक वर्ष कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च रू. १३ करोड, नगरस्तरीय पूर्वाधारका योजना तथा कार्यक्रम तर्फ रू. २ करोड ७० लाख, वडास्तरीय योजना तर्फ रू. १७ करोड २६ लाख, विषयगत शाखा र सामाजिक विकास तर्फ रू. ९ करोड ५० लाख, नगरस्तरीय विभिन्न कोष तर्फ रू. १ करोड, समपुरक कोष रू. ५ करोड ७९ लाख ३५ हजार, सडक बोर्ड तर्फका आयोजनामा रू. ६० लाख, लागत सहभागिता तर्फ रू. ५० लाख, अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण सङ्घीय तर्फ रू. ३० करोड २५ लाख र अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण बागमती प्रदेश सरकार तर्फको रू. ४ करोड ८७ लाख ५० हजार गरी जम्मा रू. १ अर्ब ८ करोड ७३ लाख ३१ हजार

३ सय २५ व्यय अनुमान गरिएको छ। यसरी आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक बजेटमा आयभन्दा व्यय बढी भई रु. २ करोड ९० लाख बजेट न्यून हुनजान्छ । उक्त न्यून रकम वडा कार्यालयहरू र नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा रहेका स्थायी कोषहरूबाट सापटी लिई न्यूनपूर्ति गर्ने व्यवस्था गरेकोछु । न्यून रकम पूर्ति नहुने बेलासम्म सो रकम कोषहरूमा रोक्का राखिनेछ र अन्य माध्यमबाट न्यूनपूर्ति भएपश्चात रोक्का रकम स्वतः फुकुवा गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

दायित्व भुक्तानीसम्बन्धी विशेष व्यवस्था

१०५. चालू आर्थिक वर्षमा कार्यान्वयनमा रहेका र आगामी आर्थिक वर्षका लागि दायित्व सरिजाने केही ठूला आयोजनाहरूको लागि दायित्वपूर्ति गर्न कूल रु. २३ करोड २५ लाख ४६ हजार ३२५ बजेट सुनिश्चितता गरेकोछु ।

क्षेत्रगत रूपमा व्ययको अनुमान

१०६. कुल अनुमानित बजेट मध्ये आर्थिक विकास क्षेत्र तर्फ रु. ५ करोड ७० लाख २३ हजार अर्थात ५ दशमलव २५ प्रतिशत, सामाजिक विकास क्षेत्रतर्फ ३४ करोड ५१ लाख ४२ हजार अर्थात ३१ दशमलव ७४ प्रतिशत, पूर्वाधार विकास

क्षेत्रतर्फ रू. ५३ करोड ४२ लाख ११ हजार ३ सय २५ अर्थात ४९ दशमल १३ प्रतिशत, सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकासतर्फ रू. १५ करोड ९ लाख ५५ हजार अर्थात १३ दशमलव ८८ प्रतिशत व्यय हुने अनुमान गरिएको छ ।

राजस्व सम्बन्धी विवरण

१०७. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को आन्तरिक राजस्व रू. १९ करोड ८० लाख ५० हजार अनुमान रहेकोमा बैशाख मसान्तसम्ममा रू. १३ करोड २१ लाख २० हजार प्राप्त भएकोछ । जुन चालू वर्षको लक्ष्यको ६६ दशमलव ७१ प्रतिशत हुन आउँछ । यस अनुसार चालु आर्थिक वर्षमा राजस्वको लक्ष्य पुरा गर्न कठिनाई हुने देखिन्छ ।

सभाध्यक्षज्यू,

१०८. प्रस्तुत बजेटसाथ चालू आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को आर्थिक सर्वेक्षण, खैरहनी नगरपालिकाको आर्थिक विधेयक, २०८३, खैरहनी नगरपालिकाको विनियोजन विधेयक, २०८३ एवम् आगामी आर्थिक वर्षसहित थप तीनवर्षको खर्चको आँकलनसहितको मध्यकालीन खर्च संरचना (एम.टि.इ.एफ.) यसैसाथ सम्मानित सभा समक्ष पेश गरेकोछु ।

१०९. बजेट तर्जुमा गर्ने सिलसिलामा हामीले गरेको आग्रहलाई स्वीकार गरी बैठकमा उपस्थित भई उल्लेखनीय सहयोग गर्नुहुने नगरसभा सदस्यज्यूहरू, विभिन्न समितिका संयोजक तथा सदस्यज्यूहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु। साथै, आवश्यक सल्लाह सुझाव दिनुहुने सङ्घीय संसद तथा प्रदेश सभाका माननीय सांसदज्यूहरू, र जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुखज्यूप्रति पनि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु।

११०. यस नगरसभा सम्पन्न गर्न अहोरात्र कार्यमा खटिई सहयोग गर्नुहुने नगर कार्यपालिकाको कार्यालयका कर्मचारी साथीहरू र हामीलाई रचनात्मक सुझाव र सल्लाह दिनुहुने सम्पूर्ण राजनीतिक दलका नगर समितिका प्रमुखज्यूहरू प्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

१११. अन्त्यमा, यस नगरसभा अधिवेशनमा उपस्थित हुनुहुने नगरसभा अध्यक्षज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरसभा सदस्यज्यूहरू, नगरसभाका सचिव, नगरपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, र पत्रकार मित्रहरू प्रति हार्दिक आभार तथा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

११२. विगतमा जस्तै प्रस्तुत बजेट कार्यान्वयनको निमित्त पनि यहाँहरूबाट प्राप्त हुने रचनात्मक सुझावलाई मार्गदर्शनको रूपमा लिएर खैरहनी नगरपालिका अगाडि बढ्ने विश्वास दिलाउँदै, यस कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनमा यहाँहरू सबैको सहयोग निरन्तर रहने अपेक्षा गरेकोछु।

धन्यवाद !

कविता उप्रेती

नगर उप-प्रमुख

खैरहनी नगरपालिका, खैरहनी चितवन

दिनाङ्क : २०८३ साल आषाढ १० गते मंगलबार